

สรุปการบรรยายการอบรมเชิงวิชาการ เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21”

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปัจจัยที่ทำให้ครูต้องทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (มาตราที่ 30) และให้ครูใช้การวิจัยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและครู (มาตราที่ 24(5))

2. ครุสภา กำหนดให้ผู้ที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานความรู้ด้าน “การวิจัยทางการศึกษา” เป็น 1 ใน 9 มาตรฐานความรู้ของครู (มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ; หน้า 6) สาระความรู้และในมาตรฐานความรู้ “การวิจัยทางการศึกษา” นี้ ครอบคลุม “การวิจัยในชั้นเรียน” “การฝึกปฏิบัติการวิจัย” และ “การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา” ด้วยและครูต้องมีสมรรถนะ “สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน” (มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา; หน้า 10)

3. ครุสภา กำหนดมาตรฐานของหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาว่าต้องให้บัณฑิต (ครุรุ่นใหม่ที่จะได้รับประกอบวิชาชีพครู) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปีและผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนดังคณะกรรมการครุสภากำหนดไว้ทั้ง (1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และ (2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งการปฏิบัติการสอนดังกล่าว กำหนดให้ต้องฝึกทักษะและมีสมรรถนะในด้าน “การทำวิจัยในโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ” (มาตรฐาน วิชาชีพทางการศึกษา; หน้า 12,13)

4. สมศ. กำหนดมาตรฐานคุณภาพครูในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพไว้ว่า ในการปฏิบัติงานสอนนั้น ครูจะต้องทำกิจกรรม 7 กิจกรรม คือ

- (1) การวิเคราะห์หลักสูตร
- (2) การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- (4) การใช้เทคโนโลยีเป็นแหล่งและสื่อการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน
- (5) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างรอบด้านเน้นองค์รวมและเน้นพัฒนาการ
- (6) การใช้ผลการประเมินเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

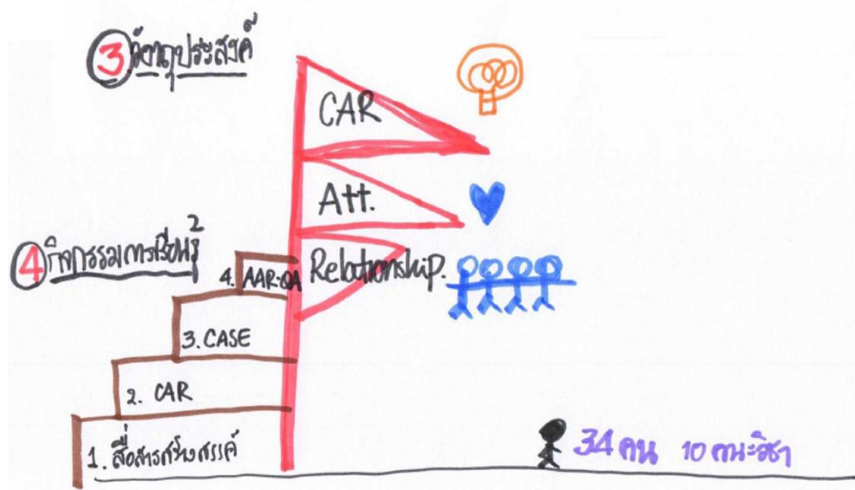
(7) การใช้การวิจัยปฏิบัติการในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอน
ของตนเอง

5. ครูมีอาชีพต้องเป็นกัลยาณมิตรผู้ปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learner)

การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ 3 ข้อ

1. เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับ CAR
2. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับ CAR
3. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี เกื้อกูลกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. สื่อสารสร้างสรรค์ สังคมอุดมการณ์
2. สร้างความรู้เกี่ยวกับเรื่อง CAR
3. กรณีศึกษา
4. AAR & QA ทบทวนสิ่งที่ได้รับรู้ เรียนรู้ในวันนี้และร่วมกันตอบคำถาม

ลูกอมโอเล่ ไตรยางค์แห่งการศึกษา

การกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นงานที่มีความสำคัญ เพราะจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นจะเห็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา การเลือกวิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผล จึงควรมีลักษณะที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ สิ่งที่สำคัญอยู่ตรงที่ว่าต้องรู้ให้แน่ชัดเสียแต่ต้นว่า วิชานี้ บทนี้จะต้องวัดอะไรบ้าง จะต้องวัด

มากน้อยอย่างละเท่าไร และจะต้องวัดด้วยวิธีใด ซึ่งจัดว่าเป็นสิ่งแรกที่สำคัญที่สุดของขบวนการวัดผล ดังนั้น การที่จะตอบคำถามดังกล่าวนี้ได้จึงจำเป็นที่จะต้องรู้ถึงจุดมุ่งหมายของวิชา หรือบทเรียนนั้นเสียก่อนว่า ต้องการให้เกิดสิ่งใดกับผู้เรียนบ้าง จึงจะสามารถทำการวัดได้อย่างถูกต้อง หากพิจารณาจากกระบวนการสอน ที่เรียกว่า OLE จะประกอบด้วย

1. O = Objective คือ วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. L = Learning Experience การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. E = Evaluation การวัดผล การประเมินผล

1. **วัตถุประสงค์ (Objective)** การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเน้นที่เป้าหมายของการสอน ซึ่งการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความคิด (ด้านพุทธิพิสัย) ด้านเจตคติ (ด้านจิตพิสัย) คือการได้เห็นคุณค่า เห็นความสำคัญ และด้านทักษะ (ด้านทักษะพิสัย) คือการปฏิบัติได้ถูกต้องตามวัย

ดังนั้น ในการสอนจึงต้องตั้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน มิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว จึงจะถือว่าเป็นการสอนที่สมบูรณ์ ตลอดจนมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ได้

2. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience)** เป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการทางการศึกษา เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นกับการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำหน้าที่พัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น

3. **การประเมินผล (Evaluation)** เป็นการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนว่าผู้เรียนบรรลุผลมากน้อยเพียงใด ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางสติปัญญาและทางร่างกายซึ่งมีความแตกต่างกัน การประเมินผลการเรียนจะเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและวิธีการเรียนการสอน กล่าวคือ ผู้สอนมักจะตั้งความหวังก่อนสอนว่าต้องการจะให้ผู้เรียนรู้อะไร เกิดพฤติกรรมอะไรหรือทำอะไรได้บ้าง

ประเด็นสำคัญ คือ เริ่มด้วย O : Objective ก่อนว่าเราต้องการสอนอะไร ไม่ว่าจะเป็น องค์ความรู้ เป็นทักษะ หรือ ทศนคติ เพราะการสอนในแต่ละอย่างจะต้องเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่แตกต่างกันและการวัดประเมินผลก็จะได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกระบวนการเรียนรู้นั้นๆ

ดังนั้น ครูหรือผู้ประเมินต้องสามารถตีความหมายของวัตถุประสงค์รายวิชานั้นๆ ให้ถูกต้องครอบคลุมและชัดเจน จึงจะสามารถวัดและประเมินได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการ แต่ปัญหาที่พบเห็นอยู่เสมอในทางปฏิบัติคือจากวัตถุประสงค์ของรายวิชาเดียวกัน ครูผู้สอนแต่ละคนมักจะตีความต่างกันไป โดยเฉพาะในแง่ของขอบข่าย อันส่งผลให้ดำเนินการสอนและสอบวัดในประเด็นที่แตกต่างกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สื่อสารสร้างสรรค์ สังคมอุดมการณ์ (4 ป.)

ตอบคำถาม 4 ข้อ โดยเริ่มจาก เขียนชื่อ ตำแหน่งทางวิชาการ ประจำคณะอะไร ไว้ที่หัวกระดาษ

1. แต่ละข้อใช้เวลาในการเขียนคำตอบ ข้อละ 30 วินาที

คำถามที่ 1 สิ่งที่คุณภูมิใจในการครองตำแหน่งนี้ (หน้าที่การทำงาน) คืออะไร (ปลื้ม)

คำถามที่ 2 ในการสอนรายวิชานั้น ประสบความสำเร็จและมีปัญหาในเรื่องอะไรบ้าง และมาในปีนี้มีเป้าหมาย/อยากเปลี่ยนแปลงนักศึกษาในเรื่องใด (ภายในวันที่ 1 ธันวาคม เป้าหมายที่ฉันต้องการเปลี่ยนแปลงนักศึกษาที่มาลงทะเบียนเรียนวิชานี้คือ.....) (เป้าหมาย)

- ปัญหาที่เจอ เช่น เกิดปัญหาจากการทำงานกลุ่มแบบโดดเดี่ยว ไม่มีการแบ่งงานกันทำ
- ในเวลาเราสอนวิชานั้นผ่านไปแล้ว ถ้าเราสรุปบทเรียนเราจะรู้ว่าเราประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนในเรื่องอะไร ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอะไร รวมถึงปัญหาที่เราคิดว่ายังไม่สามารถแก้ไขได้หรือยังไม่พอใจในตัวเองเกี่ยวกับการเรียนการสอนในเรื่องอะไร

คำถามที่ 3 วางแผนปฏิบัติการเพื่อไปสู่เป้าหมายมีอะไรบ้าง (ปฏิบัติ)

คำถามที่ 4 การเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ของนักศึกษาที่ต้องเกิดขึ้นระหว่างทาง อันบ่งชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่จะเกิดขึ้นมีอะไรบ้าง (เปลี่ยนแปลง)

จากกิจกรรมสื่อสารสร้างสรรค์ สังคมอุดมการณ์ ทำให้เกิดการมองเข้ามาในตัวเอง จนเกิดการปลื้มที่ตัวเองได้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ที่จะสามารถเจริญเติบโตออกไปรับใช้สังคมได้ ได้เปลี่ยนทัศนคติในการมองนักศึกษาให้เกิดความเข้าใจและช่วยให้นักศึกษาได้มีวิธีการคิด กระบวนการคิดที่ดีและทำให้เรามีกลวิธีในการสอนที่ดีขึ้น ในส่วนของเป้าหมาย มองกลับมาในห้องเรียนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง เช่น ผู้เรียนมาเรียนตรงเวลา หรือผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในบรรลุปเป้าหมายที่วางไว้ เช่น มีการวางระบบการเข้าเรียนในชั้นเรียน อาจมีการสร้างข้อตกลงระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รวมไปถึงการวางระบบการกำกับ ติดตามการเรียนรู้และการส่งงานของตนเอง และการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ ที่ต้องเกิดขึ้นระหว่างทาง เช่น อัตราการมาเรียนสาย ขาดเรียน น้อยลงจากสัปดาห์ที่เท่าไรถึงเท่าไร โดยผู้สอนอาจมีการกำหนดเกณฑ์ เพื่อใช้ในการประเมินผลเมื่อเวลาผ่านไป เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างชัดเจน

จากนั้นทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสิ่งที่ปัส้ม เป้าหมาย ปฏิบัติ และเปลี่ยนแปลง ภายในกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ดังต่อไปนี้

รอบที่	พูด 4 ประเด็น (1 นาที)	ฟัง/สะท้อนสาระ (1 นาที)	ฟัง/สะท้อนอารมณ์ (0.30 นาที)	ฟัง/สะท้อนท่าที (0.30 นาที)
1	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4
2	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 1
3	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 1	คนที่ 2
4	คนที่ 4	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3

รอบที่ 1

คนที่ 1 เป็นผู้พูด ทั้ง 4 ประเด็น จากสิ่งที่ปัส้ม เป้าหมาย ปฏิบัติและเปลี่ยนแปลง
 คนที่ 2 จากการเป็นผู้ฟังคนที่ 1 ทำการพูดเพื่อสะท้อนสาระจากสิ่งที่ได้ฟัง
 คนที่ 3 จากการเป็นผู้ฟังคนที่ 1 ทำการพูดเพื่อสะท้อนอารมณ์จากสิ่งที่ได้ฟัง
 คนที่ 4 จากการเป็นผู้ฟังคนที่ 1 ทำการพูดเพื่อสะท้อนท่าทีจากสิ่งที่ได้ฟัง
 โดย รอบที่ 2,3 และ4 ทำการเปลี่ยนบทบาทกันภายในกลุ่มมาเป็นผู้พูด ผู้ฟัง และสะท้อนสาระ สะท้อนอารมณ์และสะท้อนท่าที เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ว่าได้เรียนรู้อะไรและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องอะไรเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้

After Action Review (สิ่งที่ได้เรียนรู้) จากกิจกรรมที่ได้ทำการสื่อสารแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน พบว่า ทำให้ได้ทบทวนตัวเองว่าเราปัส้มใจ ประทับใจอะไรจากสิ่งที่ผ่านมาและเรามีปัญหา เป้าหมายอะไร ทำให้เรามีการวางแผนและนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้ในการวางแผนการสอน การเขียน มคอ. มีการปรับแผนการสอน มองปัญหามากขึ้นและมองความเป็นไปได้ของแผนการสอนที่ได้วางไว้

กิจกรรมการตอบคำถาม : คำถามที่ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจว่าผู้เรียนต้องการอะไร

1. ผู้สอนคิดมา CAR จะมาช่วยทำให้เป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนได้มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร
2. สิ่งที่ยากรู้ อยากทำหรือมีประสบการณ์อะไรบ้างเกี่ยวกับ CAR

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 สร้างความรู้เกี่ยวกับ CAR โดยการสร้างตำราเล่มเล็กของตนเอง

ปกหน้า : Why..ทำไมเราต้องทำวิจัยในชั้นเรียน

CAR เป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดห้องเรียนคุณภาพ

เริ่มจากการวาดห้องเรียน ภายในห้องเรียนมี ผู้สอนและผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ซึ่งห้องเรียน คุณภาพจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ รวมไปถึงต้องมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อช่วยให้สังคมมีความเจริญและเกิดความสุข ด้านผู้สอนเองก็ต้องมีการพัฒนาตนเองให้ เจริญเติบโตในด้านวิชาการ เนื่องจากผู้สอนมีหน้าที่สร้าง องค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน

ห้องเรียนคุณภาพ 5 องค์ประกอบ

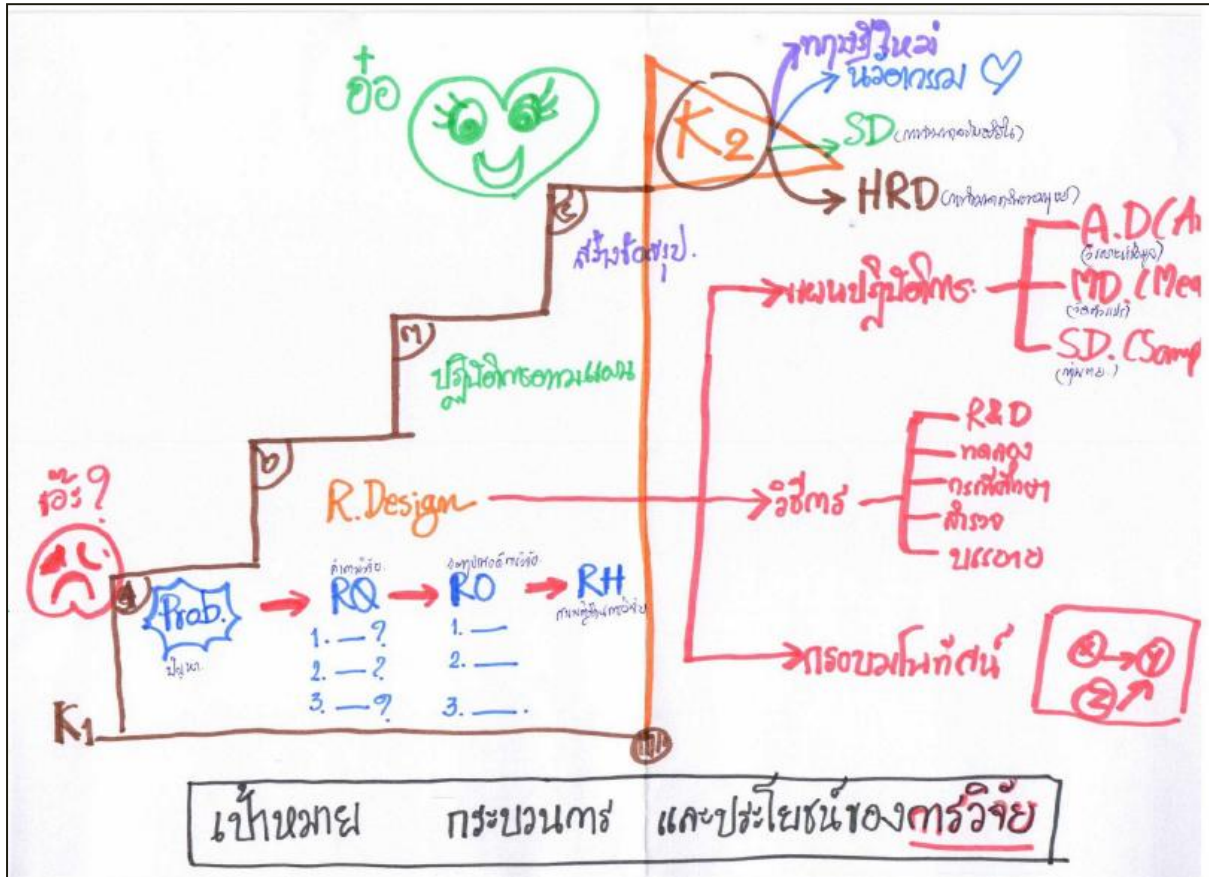
1. เขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยแผนต้องอิงมาตรฐาน การเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละหลักสูตรจะมีการกำหนดมาตรฐาน ของการเรียนรู้ไว้แล้ว ว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีตัวชี้วัด ใดบ้างและในการออกแบบจัดการเรียนการสอนใน

ปัจจุบันที่ต้องการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น Problem Based Learning, Project Based Learning เป็นต้น

2. ICT (Information Communication Technology) เป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. สังคมประชาธิปไตย การจัดการห้องเรียนต้องใช้วินัยเชิงบวกที่จะช่วยให้ทุกคนได้เข้าใจว่าทุกคนมี สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมร่วมกัน
4. การวัดและประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพื่อการเรียนรู้ของผู้สอน นั่นคือการประเมิน การสอนไปพร้อม ๆ กับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
5. ความเป็นต้นแบบของผู้สอน (Model Teacher)
 - Learner เป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - Leader เป็นผู้นำ ช่วยให้ผู้เรียนคิดดี ทำดี พูดดี
 - Innovator เป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เกิดประโยชน์และคุณค่า เมื่อมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น จะสามารถสอนให้ผู้เรียนสร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหาที่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม มีความคิดใหม่ๆ มีเทคนิคใหม่ๆ

ห้องเรียนแห่งคุณภาพในรูปธรรม คือ มคอ.3 ในวิชาเชิงทฤษฎี แต่ถ้าเป็นวิชาเชิงปฏิบัติการ คือ มคอ.4 ในส่วนของการวิจัยในชั้นเรียนจะเป็น มคอ.5 และ มคอ.6 คือ รายงานผลการจัดการเรียนการสอนว่าแผนที่ วางไว้ใน มคอ.3 เป็นไปตามที่วางไว้หรือไม่ และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

การปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ กระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนที่จะเรียนรู้ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนและถ่ายทอด จนก่อให้เกิดศักยภาพครบตามมาตรฐานหลักสูตรหรือไม่และแก้ไขในส่วนที่ยังไม่เป็นไปตามที่กำหนด

ในส่วนเนื้อหา : เป้าหมาย กระบวนการ และประโยชน์ของการวิจัย

2. เป้าหมายของการวิจัย คือ K2 (Knowledge) หมายความว่า ทำแล้วต้องเกิดความรู้ใหม่

K2 (Knowledge) เกิดจากการเริ่มต้นที่ K1 ดังภาพ ในหลายๆการวิจัย เริ่มต้นด้วย สมมติฐานแล้วทำการทดสอบสมมติฐานและสิ้นสุดด้วยความจริง

3. กระบวนการวิจัย คือ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

กระบวนการวิจัยที่สำคัญมี 4 ขั้นตอน

1. ปัญหาของการวิจัย คือ ปัญหาในห้องเรียน ปัญหาของผู้เรียนหรือปัญหาของผู้สอน

วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุมาจากอะไร แนวทางในการแก้ไขควรจะเป็นอย่างไรเป็นสมมติฐาน โดยเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดและผู้สอนสามารถทำได้ เมื่อสามารถเห็นปัญหาชัดเจน ผู้สอนจึงนำมาตั้งเป็นโจทย์ในการวิจัย ซึ่งงานวิจัยบางเรื่องไม่นิยมตั้งโจทย์ของการวิจัย แต่นิยมตั้งสมมติฐานของการวิจัย

เอ๊ะ..ฉันอยากรู้ว่า ?

2. ออกแบบการวิจัย

- หาประเด็นหรือตัวแปรในสิ่งที่จะศึกษา ออกแบบกรอบมโนทัศน์ (กรอบแนวคิดของการวิจัย)
- ออกแบบวิธีการของการวิจัย สำหรับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงสำรวจโดยการใช้แบบสอบถามเป็นหลัก การทำกรณีศึกษา การวิจัยเชิงทดลอง และการวิจัยหลายวงจรที่จะมีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
- แผนปฏิบัติการ วางแผนจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลว่าจะจัดเก็บข้อมูลอย่างไร โดยต้องระบุว่าแหล่งข้อมูลในครั้งนี้เป็นใคร เครื่องมือที่ใช้มีอะไรบ้างและข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์อย่างไร

3. ปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ โดยทำการเก็บข้อมูล

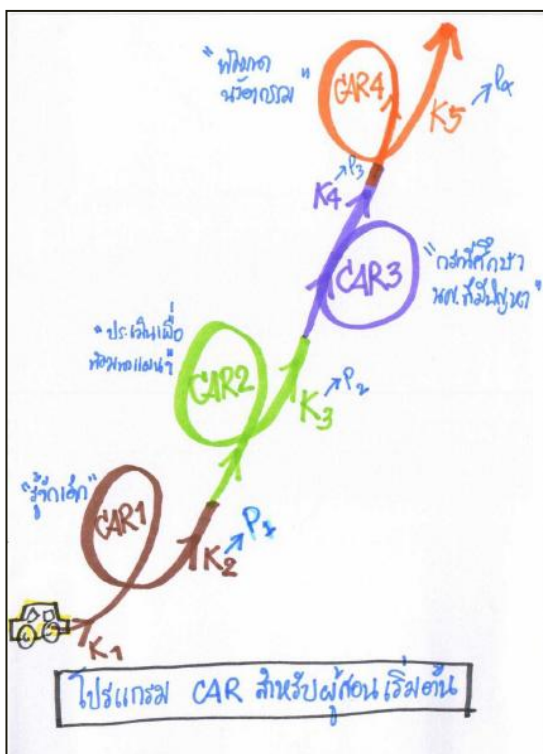
4. ข้อสรุป เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว สามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์ได้

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลที่ได้พัฒนาตนเองและผู้อื่นที่ได้เรียนรู้จากงานวิจัย
2. นำความรู้ที่ได้ไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน
3. ทำให้เกิดนวัตกรรม ระบบการเรียนรู้ ระบบจัดการห้องเรียนที่เราปรับปรุงขึ้นมาใหม่
4. การสร้างทฤษฎีใหม่

HRD ใช้การวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่การเป็นมืออาชีพ คนเป็นครูจึงต้องทำวิจัย เพราะการทำวิจัยเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการทำงานของตนเอง

อ้อ..มันเป็นเช่นนี้เอง !

ปกหลัง : โปรแกรม CAR สำหรับผู้สอนที่เริ่มต้นทำวิจัย เริ่มต้นที่คือ K1 คือการได้รับรายชื่อผู้เรียน เตรียมตัวการสอนและทำให้เกิด CAR1 คือทำการรู้จักกับผู้เรียน นั่นคือ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทำให้เกิด K2 คือ การรู้จักจริงเกี่ยวกับผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีจุดเด่น จุดด้อยอะไรและควรพัฒนาที่จุดใด

เมื่อเราได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือ มคอ.3 แล้ว ก็นำมาปรับผู้เรียน มีการนำความรู้อีกทางหนึ่งมาปรับการสอนของเรา

ทำให้เกิดการวิจัย CAR2 คือ การประเมินเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และการสอนของตนเอง เพราะฉะนั้นเราก็วางแผนกิจกรรมของเรา เช่น มคอ.3 หรือสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่เราทำขึ้นมา

CAR1 ใช้การวิจัยแบบเชิงบรรยาย เอกสารประกอบการสอน การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม ส่วน CAR2 เป็นวิจัยเชิงทดลอง เป็นการประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ มองที่ Head Hand Heart นั่นคือวิชาที่เราสอนสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้ให้เกิดทักษะของผู้เรียน คุณลักษณะ ทักษะของผู้เรียนได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะทำให้ผู้สอนพบปัญหา คือ K3 และนำไปสู่การทำ CAR3 คือ **กรณีศึกษาผู้เรียน**ที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าถึงได้ คือ พบปัญหาระหว่างการสอน เช่น ขาดเรียนเป็นประจำ งานไม่ส่ง ผู้สอนก็จะสามารถชี้ทางให้กับผู้เรียนได้ เรียกมาพบ พูดคุย เพื่อหาวิธีการแก้ไข ทำให้ได้ K4 คือการวิเคราะห์จากปัญหาและค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้ นำไปสู่การทำ **CAR4 คือ การพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้**

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 กรณีศึกษา

Teacher as a learner : Learning to teach ครูเป็นผู้ที่เข้มแข็งในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้ที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการทำงานแบบนี้จะทำให้เราเป็นมืออาชีพ

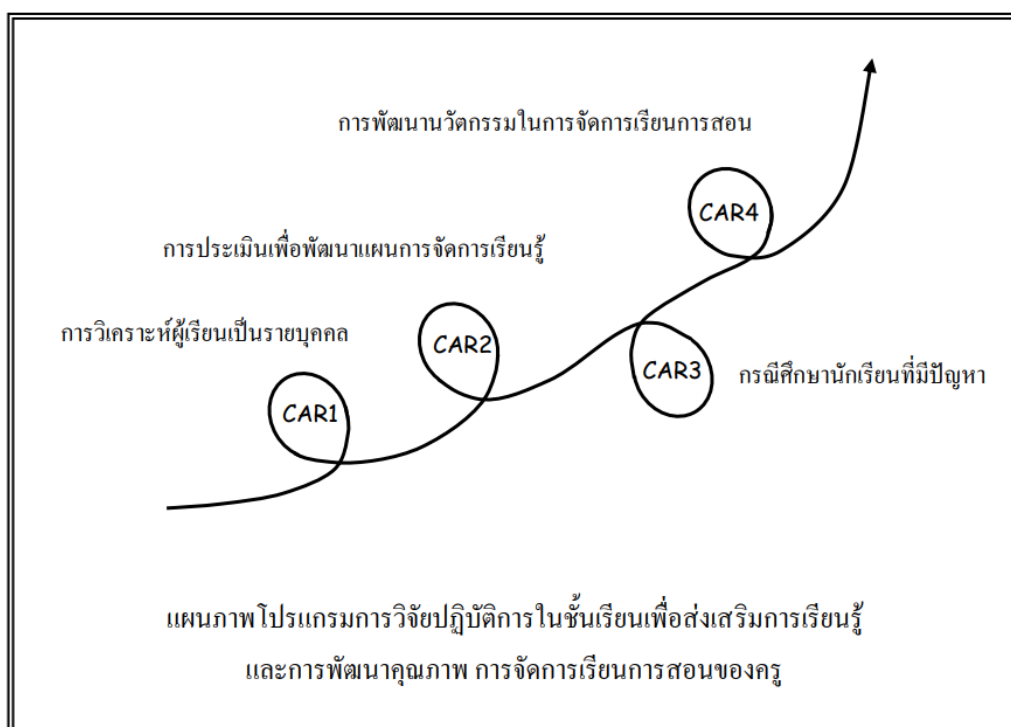
การวิจัยในชั้นเรียนมิใช่เป็น “งานที่ 101” ของผู้สอน แต่เป็น “งานที่เรียงร้อย 100 งานของผู้สอนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน” ยังผลให้ผู้สอนเพิ่มพลังปัญญาและการสร้างสรรค์ของตนเอง ในการปฏิบัติงานการพัฒนาผู้เรียนของผู้สอนอย่าง “มืออาชีพ”

We can all learn from each other.

เราสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้

แนวคิดสำคัญของการทำงานวิจัย : งานวิจัยต้องเป็นงานเล็กๆง่ายๆ แต่มีค่าและสนับสนุนการทำงาน

แผนภาพโปรแกรมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การสร้างโอกาสให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นโอกาสที่ผู้สอนจะสามารถเข้าถึงผู้เรียนแต่ละคน จนเกิดความเข้าใจในลักษณะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน

จากตัวอย่างการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน วิธีการเก็บข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลการเรียนการสอน พฤติกรรมในห้องเรียน การพูดคุย สร้างระบบสื่อสาร เช่น ในปัจจุบันผู้สอนและผู้เรียนมีการติดต่อสื่อสารกันทางแอปพลิเคชันไลน์ มีการสร้างกลุ่มไลน์ เพื่อสื่อสารกัน ซึ่งเป็นช่องทางที่เป็นประโยชน์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ผู้สอนจะสามารถเรียนรู้จากผู้เรียนได้ ปัญหาที่พบอาจจะเป็นปัญหาของการสื่อสารและปัญหาของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ตัวอย่างการทำ CAR1 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะให้ผู้สอนจะสามารถเรียนรู้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดด้อย เพื่อพัฒนาการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชื่อนักเรียน	ภูมิหลังครอบครัว	พัฒนาการในด้านต่างๆ	ผลการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	แนวทางการพัฒนา
1) ค.ช.....				
2) ค.ช.....				
3) ค.ช.....				
4) ค.ญ.....				
5) ค.ญ.....				
6) ค.ญ.....				

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชื่อนักเรียน	จุดเด่น	จุดด้อย	จุดควรพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
1) ค.ช.....				
2) ค.ช.....				
3) ค.ญ.....				
4) ค.ญ.....				

ตัวอย่างการวิเคราะห์กลุ่มผู้เรียน เพื่อการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชื่อนักเรียน	จุดเด่น	จุดด้อย	จุดควรพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีความพร้อมทุกด้านสูง 1) ค.ช. 2) ค.ญ.				
กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง (คือกลุ่มที่มีความพร้อมในบางเรื่อง) 1) ค.ช. 2) ค.ญ.				
กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ไม่มีความพร้อม (คือกลุ่มที่มีปัญหาในหลายเรื่อง) 1) ค.ช. 2) ค.ญ.				

ตัวอย่างการทำ CAR2 การประเมินเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และการสอนของตนเอง

1. บันทึกระหว่างสอนและหลังสอน
2. การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนทั้งก่อน/ขณะและหลัง
3. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ผลงานผู้เรียน
5. การประชุมระดับชั้นและประชุม กลุ่มสาระ
6. วิเคราะห์ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ตัวอย่างการทำ CAR3 กรณีศึกษาผู้เรียน

การจัดเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสังเกตในบริบทต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
2. การสัมภาษณ์ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง
3. วิเคราะห์ผลงานผู้เรียนและเอกสารต่างๆ

ตัวอย่างเครื่องมือสำหรับ CAR3 กรอบการวิเคราะห์กรณีศึกษา

1. ชื่อเรื่อง.....ผู้เขียนคือใคร.....					
เขามีสิ่งรบกวนจิตใจอะไร หรือมีแรงบันดาลใจอะไรให้ต้องทำวิจัยปฏิบัติการในครั้งนี้.....					
2. เริ่มต้นเขามีความสงสัย มีคำถาม/ หรือต้องการเปลี่ยน แปลงอะไร 1)..... 2)..... 3).....	3. สิ่งที่ทำและผลที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงมีอะไรบ้าง			5. คำตอบ หรือ ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ มีอะไรบ้าง 1)..... 2)..... 3).....	6. ผู้วิจัยนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์ อย่างไร 7. บทเรียนและ ประสบการณ์จากการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้เกิดคำถามใหม่ อะไรบ้าง
	ช่วงแรก	ช่วงต่อมา	ช่วงสุดท้าย		
	สิ่งที่ทำ				
	ผลที่เกิดขึ้น				
4) สรุปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง (ผู้เขียนได้เปลี่ยนแปลงในเรื่องอะไรบ้าง และผลที่ตามมาทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีใครเปลี่ยนแปลงอะไร อย่างไรบ้าง)					
3. มีสิ่งจะนำความรู้และเทคนิคอะไรบ้างจากกรณีศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อไปอย่างไร					

ตัวอย่างการทำ CAR4 การพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

คำถามวิจัย

1. ผลลัพธ์ที่ต้องการพัฒนาและแนวคิด หลักการในการพัฒนามีอะไรบ้าง
2. การสร้างนวัตกรรมควรออกแบบและดำเนินการอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมช่วยเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการสอนหรือไม่อย่างไร
4. นวัตกรรมควรได้รับการปรับปรุง พัฒนา และ/หรือขยายผลต่อไปอย่างไร

การจัดเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลสถานะเริ่มต้น (baseline)
2. ข้อมูลพัฒนาทางพฤติกรรมและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 AAR & QA ทบทวนสิ่งที่ได้รับรู้ เรียนรู้และตอบคำถาม

After Action Review : AAR			
1. สิ่งที่ทำ	2. ผลที่เกิด	3. บทเรียนที่ได้	4. การนำไปใช้
9.00-10.30 น. (สื่อสารสร้างสรรค์) 10.30-12.00 น. (หนังสือเล่มน้อย : CAR)			

Q&A

- ความคิดความเชื่อ : CAR ช่วยบรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน การเปลี่ยนแปลงผู้เรียนได้จริงหรือไม่ ช่วยให้ค้นพบวิธีการ ? ทศนคติ ?

คำตอบ ทดลองทำวิจัยในชั้นเรียน

- แนวคิดหลักการ : CAR คืออะไร แนวคิด หลักการ องค์ประกอบ ?

คำตอบ หนังสือเล่มน้อยและเอกสาร กรณีศึกษาต่าง ๆ จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

- สู่การปฏิบัติ :

- CAR จะเริ่มต้นอย่างไร หัวข้อมาจากไหน จะตั้งวัตถุประสงค์ กำหนดขอบเขต เป้าหมายอย่างไร

คำตอบ เริ่มต้นจากการหาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ตั้งวัตถุประสงค์และออกแบบการวิจัย

- CAR มีขั้นตอน วิธีการอย่างไร เราจะค้นพบวิธีการที่จะมาแก้ปัญหาอย่างไร คิดเอง ?

คำตอบ ร่วมมือกับผู้เรียน ผู้สอนสามารถจะช่วยให้ผู้เรียนได้อย่างไร อาจจะใช้วิธีการพูดคุย

- แบบอย่าง : Case study, Best practice

- การพัฒนาการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลการเรียนการสอน แบบสืบสอบ วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางศึกษาศาสตร์ (สุวิมล ว่องวานิช)

- การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษตามแนวคิดตปัญญาศึกษา (ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ)

- ศิลปะเพื่อการพัฒนาภายในตน : การศึกษาเชิงคุณภาพประสบการณ์การเรียนรู้ของนิสิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ)